

Bedřich Smetana

PRODANA NEVJESTA

(Prodaná nevěsta)

komična opera u tri čina

<i>Libretist</i>	Karel Sabina
<i>Dirigent</i>	Krešimir Batinić
<i>Redateljica i scenski pokret</i>	Petra B. Blašković
<i>Koreograf</i>	Dejan Jakovljević
<i>Kostimografkinje</i>	Iva Romić i Iva Špiljak
<i>Scenografkinja</i>	Marta Crnobrnja
<i>Oblikovatelj svjetla</i>	Tomislav Kobla

ULOGE:

KRUŠINA, seljak **Robert Adamček, Karlo Miličević**
LUDMILA, njegova žena **Ivana Medić, Sanja Toth**
MARICA, njihova kći **Katarina Toplek Horvat, Tena Lončarević, Andrea Paić**
MIHA bogati seljak **Blaž Galojlić**
KATA, njegova žena **Gordana Kalmar, Marija Ostrugnaj**
VAŠEK, njihov sin **Matic Zakonjšek, Ladislav Vrgoč**
JANKO, Mihin sin iz prvog braka **Igor Krišto, Kristijan Marušić**
KECAL, seoski provodadžija **Berislav Puškarić, Miloš Milojević**
RAVNATELJ CIRKUSA **Zvonimir Ivanović, Predrag Stojić**
ESMERALDA, **Iva Herman, Ilijana Korać Teklić**
INDIJANAC, **Alan Marinić, Tomislav Moržan**

U predstavi sudjeluju solisti, zbor, orkestar i baletni ansambl HNK u Osijeku.

Asistent dirigenta i zborovođa Maro Rica

Asistentica redateljice Anđela Čačić

Koncertni majstori Igor Šimonji

Mentor pjevanja Slobodan Cvetičanin

Korepetitori Igor Valeri i Maro Rica

Mentorica kostimografinja Zdenka Lacina Pitlik

Inspicijentica Irena Budak

Šaptačica Ivana Klaić

Rukovoditelj Tehnike Mato Ivić

Voditelj pozornice Željko Pljuskovac

Voditeljica maskersko-vlasuljarske radionice Ružica Miler

Voditelj tona Davorin Toth

Slikar izvođač Leon Landeka

Dekor i scenska oprema izrađeni u radionici HNK pod vodstvom Željka Jurića

Kostimi izrađeni u krojačkoj radionici HNK pod vodstvom Gordane Jurković

Premijera: 14. lipnja 2024.

Nakladnik HNK U OSIJEKU | Intendant Vladimir Ham | Ravnatelj Opere Ladislav Vrgoč | Urednica kazališnih izdanja Ivana Šojat | Tehnički suradnik Ante Kolobarić | Fotografije Kristijan Cimer | Dizajn, priprema i tisak FOTO ART, OSIJEK, 2024. | Naklada: 150 primjeraka | Redakcija zaključena: 10. lipnja 2024.

ALEGORIJE I UTJELOVLJENJA

Smetana, skladatelj čiji se osobni stil vrlo brzo počeo smatrati sinonimom za češki glazbeno-umjetnički izraz rodio se u (dakako!) češkom Litomyšlu, na samome pragu ožujka 1824. Temeljnu glazbenu i pijanističku naobrazbu stekao je u Pragu, gdje je jedno vrijeme djelovao i kao glazbeni pedagog. Uvođenjem neoapsolutizma, kod nas poznatog kao Bachov apsolutizam (nakon sloma Narodnog preporoda 1848./49.), Smetana je emigrirao u Švedsku iz koje se domovini oslobođenoj apsolutističkog monarhističkog stiska vraća 1860. kao operni dirigent, ali i prvenstveno skladatelj. Upravo tad započinje s radom na razvoju nacionalne glazbene kulture. Izgradivši se prvenstveno kao operni skladatelj, Smetana tijekom svog najplodnijeg razdoblja sklada osam opera od kojih se kao najznačajnije, a samim time i najuspješnije izdvajaju *Prodana nevjesta* (*Prodaná nevěsta*, 1863.-66.) i *Dalibor* (1865.-67.), opera koja je monotematskim načinom skladanja vrlo bliska wagnerijanskim idealima.

Ono što Smetanu načelno čini drukčijim od ostalih skladatelja s identitetsko-nacionalnim sklonostima

jest činjenica da on u svojim skladbama, prvenstveno operama, ne poseže za citiranjem narodnih pjesama, nego poseže duboko u narodnu baštinu kako bi vlastitim „rukopisom“ skladao u narodnome duhu koji tako pitko i nenametljivo, a opet prepoznatljivo češki „teče“ kroz njegov ciklus od šest simfonijskih pjesama *Moja domovina* (*Má vlast*, 1874.-79.) – njegovo najpoznatije djelo kojim je dosegnuo Liszta kao uzor.

Veliki skladatelj koji je monumentalno zadužio Češku i Čehe, tankočutni glazbeni stvaratelj koji je u kajde pitko pretočio bujanje Vltave i njezin tijek, čovjek kojeg uvijek valja razmatrati u širem društvenom kontekstu, umro je 12. svibnja 1884. u Pragu.

Kako smrt velikih ljudi u njihovu postojanju ništa pretjerano ne mijenja, Bedřich Smetana gotovo je očekivano odigrao važnu ulogu u nastajanju i postojanju Hrvatskog narodnog kazališta u Osijeku. Ova tvrdnja ne počiva samo na činjenici da je *Prodana nevjesta* na osječkim „daskama koje život znače“ premijerno izvedena već trinaest puta, odnosno odigrana čak 256 puta, nego i na važnom

podatku da je upravo izvedbom prvog čina Smetanine *Prodane nevjeste*, 7. prosinca 1907., HNK u Osijeku službeno započelo s radom u zgradi koju je u historističkom stilu projektirao Karlo Klausner. Opera je u cijelosti izvedena već sutradan, 8. prosinca. Kako bi se stekao dojam o gorljivosti želje da Osijek konačno dobije teatar i time naglasi vlastitu urbanost i važnost, ključno je spomenuti da je Smetanina *Prodana nevjesta* u istom sastavu prethodno, 3. listopada 1907. izvedena u Varaždinu, pod ravnanjem maestra Horáka, u Lierovoj režiji.

Do ove, najnovije premijere pod ravnanjem maestra Krešimira Batinića, u režiji Petre B. Blašković, *Nevjesta* je, dakle, četrnaest puta premijerno izvedena u Osijeku i čini se dojmljivim zamijetiti kako je čak šest premijera izvedeno pod ravnanjem maestra Lava Mirskog (1926., 1937., 1949., 1955., 1958. i 1964.), što je istodobno živo svjedočanstvo o popularnosti opere, ali i dugovječnoj energičnosti maestra Mirskog.

Komična opera u tri čina Bedřicha Smetane u Hrvatskom narodnom kazalištu u Osijeku posljednji put je premijerno izvedena 16. studenog 1997., pod dirigentskom palicom i u režiji maestra Zorana Juranića. Zadubimo li se pomnije u arhivske podatke, doznajemo kako u različitim scenskim izvedbama ove bezvremenske opere prožete tako

slavenskim duhom i duhovitošću nisu uživali samo Osječani, jer riječ je o operi s kojom se mnogo, često i povremeno izuzetno daleko gostovalo, kako unutar granica Lijepe Naše (od Vinkovaca, Karlovca, Varaždina, pa sve do Dubrovnika), tako i izvan njezinih granica – od Sarajeva i Mostara, do Subotice i Zemuna. Osim toga, ta aptom sreće opasana, pravično-vedra ili vedro-pravična opera o dobru koje naposljetku uvijek nađe put i dođe gdje treba, uvijek je bila prva misao za obilježavanje važnih dana (valjda je to usudom postala kad je zaigrala „u slavu otvorenja novoga narodnoga kazališta osječkoga“), pa su se njome proslavljale obljetnice osnutka Teatra, ali i rođendan biskupa Strossmayera koji tad, 1921., više nije bio među živima.

Prodana nevjesta žustrim je i odlučnim korakom vazda pratila život ovog Teatra i živo je živjela s njime. Publika ju je voljela, izvođači su u njoj uživali možda čak i bliskije nego inače. Ljudi smo, tražimo prepoznavanje, valjda kako bismo se radovali kao sličan sličnome. A u *Nevjesti* se prepoznamo, u njezinoj glazbi naziremo jeku glazbe s bratskih plovila na površini Panonskog mora.

Ivana Šojat

SADRŽAJ

I. ČIN

Opera započinje vedro, razdraganim zborom u kojem prevladava slavensko-češki interval, sekunda, nadahnut češkom glazbenom tradicijom. Prelazeći u mol, na zbor se, uz pratnju klarineta (koji u ovoj operu ima ključnu ulogu) veže kratak duet Marice i Janka. Mladić Janko je iz daleka kraja došao u selo i zaljubio se u Maricu, kćer seljaka Krušine. Iako ništa o njemu ne zna, ona mu uzvraća ljubav. Janko joj kazuje kako je morao napustiti roditeljski dom kad se, nakon majčine smrti, otac ponovo oženio. Bračni posrednik Kecal (što u prijevodu s češkog znači „brbljavac“) od Krušine i njegove žene Ludmile prosi Maricu za mucavoga Vašeka, sina imućnog seljaka Mihe. Prema Kecalovim riječima, taj mucavi i djetinjasti Vašek, najljepši je, najpametniji, najsavršeniji, ukratko najpogodniji ženik za lijepu Maricu, no kako je Marica zaljubljena u drugoga, ona odmah ispoljava svoju nevoljkost. Narod se okuplja ispred gostionice. Proštenje je, priprema se zabava i ples, što je prigoda za omiljenu češku polku.

II. ČIN

Muškarci u gostionici, razgaljeni pivom s Jankom raspravljaju o ljubavi. Kecal im istodobno daje savjete kako u ljubavi valja biti oprezan. Izvodi se ples u izvornom češkom sinkopiranom ritmu – *furijant*. Mucavome Vašku majka je rekla kako će mu se cijelo selo smijati ako se ne oženi. On zato strahuje od susreta sa svojom budućom koju uopće ne poznaje. Dolazi Marica, koja Vašku pripovijeda strašne stvari o samoj sebi, uslijed čega Vašek izriče zakletvu kojom se odriče one koju su mu namijenili. Nakon dueta Vaška i Marice, slijedi jedan od najslavnijih i najpopularnijih odlomaka, pogađanje Kecala i Janka o kupnji nevjeste, dakako Marice. Ne uzimajući u obzir činjenicu da je Janko došao izdaleka, Kecal ga novcem pokušava nagovoriti neka odustane od Marice. Janko se dosjeti kako će dobiti i Maricu i novac, pa pristaje na prodaju, ali uz uvjet da Maricu smije dobiti samo Mihin sin. I nitko drugi. Ne zna se tko je od njih prefriganiji. Kecal pristaje i upada u zamku. Janko dobro igra svoju ulogu, ali u ariji pjeva: *Kako bih ja mogao napustiti svoju Maricu!* Poslije će se pokazati tko je bio vještiji i uspješniji. U finalu čina svi su zgroženi Jankovom prividnom podlošću, jer je za 300 forinti pristao prodati svoju ljubav. Navaljuju na Kecala koji jedva spašava živu glavu pred bijesom naroda.

III. ČIN

Vašek zdvaja nad svojom nesretnom sudbinom koja mu je udijelila tako strašnu buduću ženu. Strahuje za vlastiti život, jer sve žene ga vole, ali mu i sve rade o glavi. Njegovo naricanje prekida dolazak putujućeg cirkusa, kad se Vašek zagleda u lijepu plesačicu Esmeraldu. U želji da bude uz nju, pristaje preodjenuti se u medvjeda i pridružiti cirkusantima. Izjavljuje kako neće uzeti Maricu za ženu jer je zla i želi ga otrovati te kako je za to je doznao posve slučajno, iz priče jedne djevojke. Dok su svi još u nevjerici, dolazi Marica, a Vašek pokazuje na nju: to je djevojka koja ga je upozorila na Maričinu zloću. Marica odbija i samu pomisao na ozbiljan razgovor o udaji za Vašeka. Slijedi prekrasan sekstet u kojemu Kecal, kao i Vašekovi i Maričini roditelji Marici savjetuju neka dobro promisli o svojoj budućoj sreći. Ne sluteći nikakvo zlo, dolazi

Janko, no Marica ga smatra nedostojnim bilo kakva razgovora, jer onoga koji svoju nevjestu proda za 300 forinti ona jednostavno ne može voljeti, nego samo prezirati! Pojavi se Kecal koji, pak, vjeruje da još drži konce u rukama. Miha i njegova žena u tom trenutku prepoznaju Janka, svog izgubljenog sina. Mladić se napokon vratio i sva neslaganja iz prošlosti sada su iza njih. Marica naposljetku shvaća da je Janko bio lukav kad ju je prodao „Mihinu sinu“, jer prodao ju je samome sebi. Kad se Vašek pojavi u medvjedjoj koži, roditelji uviđaju kako je on previše djetinjast za Maricu i veselo pristaju da se veza dvoje mladih zaljubljenika okruni brakom. Svi su radosni, jedino je Kecal ostao kratkih rukava. Ništa više ne stoji na putu sreći Marice i Janka.

KREŠIMIR BATINIĆ

dirigent

Krešimir Batinić rodio se u Osijeku gdje je završio osnovno i srednjoškolsko obrazovanje. U Lovranu 2002. upisao je studij dirigiranja na Visokoj školi za glazbenu umjetnost Ino Mirković u klasi maestra Miroslava Homena, a u siječnju 2005. studij nastavlja na Muzičkoj akademiji u Zagrebu u klasi maestra Vjekoslava Šuteja. Svoju prvu profesionalnu suradnju ostvaruje s Gradskim kazalištem Trešnja na Disneyevom mjuziklu *Ljepotica i zvijer* (2006.), s kojim u studenom iste godine debitira, a u siječnju 2007. odrađuje svoj diplomski nastup. Od svibnja 2007. postaje stalni suradnik zagrebačkog Gradskog kazališta Komedija kao korepetitor i dirigent predstava. U Komediji je postavio i dirigirao brojnim premijernim izvedbama – *Briljantin, Jalta, Jalta, Aida, Cabaret, Monty Python's Spamalot, Ljepotica i zvijer, Lijepa Helena, Splitski akvarel, Grofica Marica*. Sa Zagrebačkom filharmonijom kontinuirano surađuje. Osobito je uspješna suradnja na projektu Fil(m)harmonije: Projekcije kulturnih nijemih filmova: Charlieja Chaplina, Bustera Keatona, Harolda Lloyda, Sergeja Eisensteina. U veljači 2016. ravnao je Zagrebačkom filharmonijom na gala koncertu održanom na najprestižnijoj američkoj glazbenoj adresi, njujorškom Carnegie Hallu. Uspješna suradnja sa Zagrebačkom filharmonijom nastavljena je i na velikom beogradskom koncertu violončelističke senzacije *2Cellos* u sklopu njihove svjetske turneje *Score* te koncertnom spektaklu Gorana Bregovića i Orkestra za sahrane i sprovode *Tri pisma iz Sarajeva*, koncertima s Vlatkom Stefanovskim, Zoranom Predinom i Damirom Urbanom. Od 2017. do 2020 godine obnašao je funkciju ravnatelja zagrebačkog Gradskog kazališta Komedija. Prvu suradnju s HNK u Osijeku ostvaruje u sezoni 2022./2023. dirigirajući operetu *Vesela udovica* Franza Lehára.

PETRA BERNARDA BLAŠKOVIĆ

redateljica / scenski pokret

Rodila se u Puli, 1974.

Prvkinja Drame u Hrvatskom narodnom kazalištu u Osijeku.

Započinje svoj umjetnički put plesnim i glazbenim obrazovanjem. Specijalizira se na studiju u Italiji.

Završava dramsku akademiju u Osijeku gdje stječe zvanje Magistre glume i lutkarstva.

Tijekom petnaest godina života u Italiji radi kao dramska pedagoginja, koreografkinja, glumica, tekstopisac, redateljica i autorica predstava

verbalnog i neverbalnog teatra. Od 2011. stalna je članica dramskog ansambla Hrvatskog narodnog kazališta u Osijeku. Uz stalni kazališni angažman nastavlja režirati uz pisanje vlastitih tekstova za mnogobrojne ambijentalne predstave vezane za valorizaciju kulturne baštine Hrvatske i Italije.

Dobitnica nagrada i priznanja kako za glumački i koreografski, tako i za autorski rad.

Njena umjetnička ostvarenja zaživjela su na daskama kazališta u Hrvatskoj, Bosni i Hercegovini, Srbiji, Sloveniji, Mađarskoj i Italiji.

MARTA CRNOBRNJA

scenografkinja

rođena je u Zagrebu gdje je diplomirala slikarstvo na Akademiji likovnih umjetnosti. Njen uvod u scenografiju bilježi asistencija Dinki Jeričević. Samostalno radi u mnogim kazalištima i nezavisnim produkcijama, na serijama, glazbenim i drugim projektima scenografsko-kreativnog profila. Dobitnica je Nagrade hrvatskog glumišta, za scenografiju u operi *Orfej*, u režiji Ozrena Prohića, HNK Zagreb; nagrada za najbolju scenografiju na Gumbekovim danima za predstavu *Operni cabaret*, u režiji Jasne Žarić, HNK Zagreb. Uz *Vodenu Koku* u režiji Damira Munitića i *Vučjaka* u režiji Zlatka Svibena, ovo joj je treća suradnja s HNK u Osijeku.

DEJAN JAKOVLJEVIĆ

koreograf

Rođen u Osijeku 1976. Prve plesne korake započeo u KUD-u Srđan Petrov. Završio srednju školu te počeo plesati u plesnom klubu Feniks, a zatim u HNK-u u Osijeku u predstavama *Osječki karusel*, *Ero s onoga svijeta*, *Nikola Šubić Zrinjski* i *Kneginja čardaša*. Godine 1996. dolazi u Zagreb u Kazalište Komedijska pod vodstvom gđe Sonje Kastl i Vesne Butorac te istovremeno pohađa baletnu školu.

Tijekom godina usavršavao se na raznim plesnim tečajevima. U

Komediji sudjelovao u mnogim glazbenim i dramskim predstavama od kojih su najpoznatije *Chicago*, *Jesus Christ Superstar*, *Kosa*, *Aida*, *Briljantin*, *Šišmiš*, *Kneginja čardaša*, *Grofica Marica*, *San ivanjske noći*, *Ukročena goropadnica*, *Monty Python's Spamalot*, *Mama mia* i dr. Bavio se pedagoškim radom. U matičnoj kući potpisuje koreografije predstava *Operetni express 2012*, *Ella i Marilyn*, *Splićki akvarel*, *Vanja i Sonja* i *Maša i Picko*, *Ludnica s tenorima*, *Mnogo vike nizašto*, *Velo misto*; u HNK-u u Osijeku: *Moje pjesme, moje snovi*, *Kod Bijelog konja*, *Vesela udovica* te velike koncerte *Naša bila štorija* autora Gorana Karana i Nene Ninčevića i *Žena za sva vremena* Zdenke Kovačiček. U HNK-u u Varaždinu potpisuje režiju i koreografiju opere *Grofica Marica*.

ZDENKA LACINA PITLIK

mentorica kostimografkinja

Rodila se 13. ožujka 1981. Završila je srednju Tekstilno-tehničku školu za odjevnog tehničara 1999., potom Tekstilno-tehnološki fakultet u Zagrebu, smjer dizajna tekstila i odjeće kao diplomirani viši modni dizajner 2004. Magistrirala je 2013., također na Sveučilištu u Zagrebu, na Tekstilno-tehnološkom fakultetu, Sveučilišni diplomski studij i stekla zvanje magistra struke, inženjerka tekstilnog i modnog dizajna, smjer: kostimografija.

Zatim 2015. na Sveučilište J.J. Strossmayera u Osijeku upisuje Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti, Odsjek za cjeloživotno obrazovanje (Pedagoško-psihološka i didaktičko-metodička izobrazba). 2021. upisala je na Sveučilištu J.J. Strossmayera u Osijeku, Doktorsku školu, poslijediplomski interdisciplinarni sveučilišni studij Kultura i umjetnost. Radno iskustvo konstrukcije, modeliranja i dizajna stekla je radeći u radionici HNK u Zagrebu pod vodstvom Jelice Ozimec, gdje je sudjelovala u izradi brojnih opernih, dramskih i baletnih produkcija. Kao dizajner, konstruktor i modelar radila je i u modnoj industriji: Varteks Pro d.o.o. Varaždin, Sloga IMK d.o.o. Požega, Smoda d.o.o. Požega, bavila se poslom stilista i vizažista, organizirala je brojne skupne i samostalne modne revije, izložbe te je pisala vlastitu modnu kolumnu. Od 2009. surađuje s Umjetničkom akademijom u Osijeku kroz kazališne projekte kao kostimograf. 2013. počinje raditi kao vanjski suradnik, a danas nosi zvanje izv. prof. art. U međuvremenu surađuje s raznim kazalištima diljem hrvatske i šire kao kostimograf i scenograf. Iskustvo kostimografa ima i na filmskim, igrano-dokumentarnim i serijalnim setovima.

IVA ŠPILJAK

kostimografkinja

Iva Špiljak rođena je 06.11.2001. u Đakovu. Srednjoškolsko obrazovanje stekla je pohađajući Školu za primijenjenu umjetnost i dizajn u Osijeku na odjeljenju za dizajn odjeće. Trenutno pohađa 3. godinu preddiplomskog studija Dizajn za kazalište, film i televiziju, na Odsjeku za Kreativne tehnologije na Akademiji za umjetnost i kulturu u Osijeku. Radno iskustvo stekla je radom na studentskim produkcijama, završnim radovima kao kostimograf, scenograf i lutkarski tehnolog. Iskustvo rada na filmu stekla je u sklopu snimanja igrano-dokumentarnog serijala Sanjari Hrvatske (2023.) kao asistent u kostimografiji, scenografiji i rekviziti pod mentorstvom profesorice Zdenke Lacine Pitlik.

IVA ROMIĆ

kostimografkinja

Iva Romić rođena je 02.07.2002. u Vinkovcima. Studentica je treće godine prijediplomskog Sveučilišnog studija Dizajn za kazalište, film i televiziju, na Odsjeku za kreativne tehnologije, na Akademiji za umjetnost i kulturu. Prve kostimografske korake napravila je u rodnoj Županji, u Gradskom amaterskom kazalištu, gdje je radila na dvije predstave: *Općinski načelnik* s prof. art. Vjekoslavom Jankovićem i *Srećkovići* s prof. dr. art. Robertom Raponjom. Uz amatersko kazalište, radila je na studentskim produkcijama, završnim ispitima iz glume kao kostimograf, scenograf i lutkarski tehnolog te na igrano-dokumentarnom serijalu Sanjari Hrvatske (2023.) kao asistent u kostimografiji, scenografiji i rekviziti pod mentorstvom profesorice Zdenke Lacine Pitlik.

TOMISLAV KOBIA

oblikovatelj svjetla

rodio se u Osijeku, 27. kolovoza, 1979., gdje je završio srednju elektrotehničku školu. O rasvjeti je učio iz knjiga, a ponajviše od dugogodišnjeg radnog kolege i prijatelja Josipa Ružičke. Svjetlo je radio za predstave kao što su: *Događaji u mjestu Gogi*, *Molly Bloom*, *Kisik*, *Norma*, *Zeusove ljubavnice*, *Ana Karenjina*, *Europa danas*, *Fortuna*, *Vučjak*, *Jedan čovjek, dva šefa*, *Zoološka priča*, *Richard III grbavi*, *Osječki long, long play*, *Othello*, *Buba u uhu*, *Buđenje*, *Štajga*, *Kolo*, *Trenk iliti divji baron*, *Višnjik*, *Gospođica Julija*, *Dječak koji je govorio Bogu*, *Orašar*, *Zmajevi koji ne lete*, *Mačak u čizmama*, *Guslač od marcipana*, *Samson i Dalila*, *Čaruga*, *Ljubavni napitak*, *Dva u jedan*, *Vesela udovica*, *Jom kipur*, *Snježna kraljica*, *Maratonci trče počasni krug* i *Pouzdani sastanak*.

Zahvaljujemo

Grad
Osijek

Osječko - baranjska
županija

Republika
Hrvatska
Ministarstvo
kulture
i medija
Republic
of Croatia
Ministry
of Culture
and Media

Ministarstvo
kulture i medija

Sponzor sezone

Partneri

SAPONIA

Zahvaljujemo na potpori

osječka

Glas Slavonije

Laganini^{99.1FM}

TELEGRAM

HOTEL
OSIJEK

Bijelić Co

isla[®]

HOTEL WALDINGER
★★★★